

θ) 'Εβοήθησε μ' ἔνα ταχύτικό και καλό βοήθημα τις Φιλαρμονικές μας και διάφορους ώρεις μες Συλλόγους.

ι) 'Αποτελείωσε τὸ ζήτημα τοῦ καθαρισμοῦ και τῶν ἀποπάτων τῆς πόλεως και τῶν προαστείων και αύξησε τὸ πόσιμο νερὸν κατὰ 400 κυβικὰ μέτρα τὸ θηρεούχτιο.

ια) 'Εταχτοποίησε τὰ οἰκονομικὰ τῶν Φιλανθρωπικῶν καταστημάτων μας και τὰ ξεθαψε ἀπὸ τὰ χρήματα. Καὶ τελευταῖον ἐφέρντος μὲν καθέ τρόπο νὰ φανῇ ώφελιμος στὰ Λαϊκὰ Σχολεῖα μὲ διγανα σχολικά, μὲ αὐξηση σχολείων και μὲ τὸ πατρικὸν του ἐνδιαφέρον, ποὺ δείχνει καθέ μέρα, ποὺ σὲ καθέ πολιτη δίνει θάρρος και ἐλπίδα νὰ δῃ μιὰ ώρα τελεότατη τὴν Λαϊκή του Ἐκπαίδευση.

Καὶ δλα αὐτὰ τὰ θαύματα γίνηκαν μὲ ἐνάγιση ἑκατομμύρια Δημοτικὸν χρέος και μὲ τὶς ἕδιες δημοτικὲς εἰσπραξές.

Καὶ πῶς γίνηκε τὸ θάμα τοῦτο; 'Ακούσατε. Γιατὶ στὴν ἔξουσία τοῦ κ. Κόλλα δὲν μπῆκε ἀκόμα ἡ Λερναία Πολιτικὴ και τὰ παστοικὸν Ρουσόπετι. Γιατὶ τὸ Δημοτικὸν Ταμεῖο διευθύνεται ἀπὸ ἔνα χέρι, ἀπὸ ἔνα τιμημένο, δίκαιο και γνωστικὸν χέρι, ἀν θέλετε πρέπει νὰ τὸ ποῦμε και λίγο φιλάργυρο, ποὺ ζέρει πῶς και πότε πρέπει νὰ ξεδεύεται και ἡ τελευταῖα πεντάρα, γιατὶ καθέ ὑπαλληλος Δημαρχιακὸς εἶναι ἀλτίθεια ὑπαλληλος και ὅχι χασμέρης, που ἐργάζεται τίμια, και μὲ κόπο παίρνει τὸν μισθό του, γιατὶ καθένας ζέρει, πῶς δὲ διωρίστηκε μὲ μητίλιαστάκι ἢ μὲ πολιτικὴ σύσταση. Καὶ γ' αὐτὸν ἡ ὑπαλληλία και οἱ ἐργάτες τοῦ Δημαρχείου εἶναι ὅλοι ὑποταγμένοι στὴν ἐργασία και τὴν πειθαρχία. Γιὰ τοῦτο μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς ὅτι τὸ φαινόμενο τοῦτο σὲ καμιὰ ἡλήν πόλη τῆς Ἑλλάδας δὲ γίνεται, κατέρθωμε ποὺ μεγάλος, κατέ τὴν γνώμη μου, γιὰ ἔνα Δημαρχὸς ποὺ μπορεῖ νὰ ξερεύῃ ἀπὸ τὰ νύχια τῆς ψυχροπολιτικῆς και πολὺ μεγάλη ώφελεια και κέρδος γιὰ ἔναν τόπο.

Γιὰ τοῦτο λέγω πάλε πῶς ἡ Κέρκυρα μὲ μεγάλη χαρὰ και ἀνακούφιση ἔκουσε πῶς και ἐφίστος δικαίως. Κόλλας θὰ βάλῃ κάλπη—χωρὶς βέβαια ἁντιπολίτεψη—ἐπειδὴ σ' Αὔτον βλέπει, ξάστερα ξάστερα σὲ μεγάλο και ὥρατο μέλλο της, ποὺ σὲ λίγα χρόνια Αὐτοκράτορες και Βασιλείαδες ἐρχόμενοι στὸ σημερό, τὸ γλυκύτατο δροσολουσμένο νησὶ τοῦ 'Ιονίου θὰ καμαρώνουν και θὰ θαμάζουν μιὰ μικρή, μὲ τελεότατη πόλη, ποὺ ἡ ψυχικὴ δύναμη και ἡ θε-

ληση ἐνὸς ἀνθρώπου τὴν ἔκαμε και θὰ τὴν κάμη τόσον ὥρατα και κατάλληλη, γιὰ τηνή και ἀναπαυτικὴ κατοικία τῶν ἐντοπίων και τῶν ζένων, τῶν μικρῶν και τῶν Μεγάλων τῆς Γῆς.

Κέρκυρα, Μάης τοῦ 1907.

ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΣ

ANGELUS

à Caro Kolb.

II.

Κι' ἀκόμα, ἀκόμα καρτερῶν νὰ νοιώσω μιὰ φρούρια τὴν ἀλαφράδα τοῦ γιατρεμένου ἀρρώστου, ποὺ σηκώνεται ἀπ' τὸ κορεβράτη, ποὺ κοίσοται ἀπὸ καιρό, μὲ χίλιους καινούργιους πόδους γιὰ τὴ ζωή. Νὰ νοιώσω τὸ λιγοθύμισμα τὸν μελαδικῶν εδωδιῶν μᾶς ἀνοικής ποὺ πέρασε ἀτεπίστροφα κ' ἐνδε Μάη ξοχικοῦ ποὺ τοῦ σέρνω όπου πάω τὸ φέρειρο.

Μακαρισμένες οἱ ζωὲς ποὺ ζοῦνται τῆς γαλήνης και τῆς μοραξιᾶς τὶς νοητὲς μονάχα τρικυμίες κι' ξέχουν σιγμές γλυκοβλόγητες ποὺ αιστάνουνται τὴν ἀγια ἀμφιβολία γιὰ τὴ ματαύτητα και τὴν παρθένεια δομή γιὰ τὸ λόγο ή τὴν Κραυγή, ἀδιαφόρο.

Ζηλεύω τους ποὺ μὲ ζηλεύονταν ἀπὸ ἀκατεχιδ κι' ἔναν πανώριο γυρισμὸν ἄχ δὲν ξανοίγω. Μοράχα βλέπω τὴν καταστροφὴ τοῦ μεγάλου μου κόσμου ποὺ στὰ ρέπια του

'Ηρώων λαδες ἀλλαλάζει

Μιᾶς Μάνας καρδιὰ κλαίει.

Τῆς μάνας ποὺ δὲ θενά σᾶς πῶ νὰ μὴ γίνω προδότης τοῦ ἀγίου μου ποιητὴ γιὰ τὸν ποὺ ἔνοιωσα δλα τὰ μεγάλα συναιστήματα ὡς και τὸ μῆσος γιὰ καμάρι του. Καὶ βλέπω ἀκόμα ἀκρυπταλές μὲ πτώματα σωρούς ξεβρασμένα δλόγυρα και μανάδες μοιρολογίστρες σὲ βράχους ἀπόρεμνους κι ἀσύρματους νὰ χορεύουν τὸ χορδὸν τῆς τραγικῆς μαίας.

Καὶ γυρεύω τὴ φίσα τοῦ κακοῦ στὸ σκλαβωμένο μας τόπο σκλαβωμένο σὲ γενίσιους προφεσόρους κι' ἐθνοπατεράδες καταλύτες και οιχμένον ἀκόμα, ἀκόμα σεή σιγὴ τῶν ἀτελεύτητων μυημάτων κείνων ποὺ πέρασαν ἀλλοτες γιὰ σημερονή μας κατάρα, ποὺ ἀμποτες, ἀμποτες νὰ μὴν εἴναι και μελλοτοική, νὰ είμαι τὰ ζοφοπούλια ποὺ τονίζουν τὴ στριγγιάντ ἐπωδὸν τῆς οέκος και τῆς οτειφότητας.

* Ο πῶς οτειφέμαστε νὰ ζήσουμε αδιον κάτου

και πᾶς τρέμουμε αἰώνια αποὺς ἀνόπαροτους ίσκιους. Χανούμισε μανάδες μᾶς βιζάξατε; Χανούμισε ἀδερφάδες μᾶς συντροφέψατε στὸ μεγάλωμά μας; Καὶ πιὸ χανούμισες ἀγαπητικὲς μᾶς δάσανε τῶν ἀπόκρυφων καταγωγῶν τὸ φιλί τ' ἀφίλητο ἀπ' τὴν ἀχτίδην τοῦ "Ηλιου";

Μοράχα νοσταλγοῦμε μὲ μιὴ ψυχὴ και θολωμένα τοῦ Περικλῆ και τῆς ἀσπαίας τάχα τὸ ποδότο φέγος σιδηρούψυχο ἀπτοῦ ποὺ τὸ συχνίζοντα σήμερον ἀράχηρες μὲ τὰς χροισοπότες παρέα και ὀνειρεύονται πάντες πάντες στὸν ὄπιο μας και βρούσες και πηγὲς κι' ειδόλια και στὸ τέλος ζέωη ζωὴ και Μιστριδίτες και τέρατα.

Κι' ὁ Τόπε ιερὸς γιὰ τὴ ζωή σου τὴν τραυὴ ποὺ στροβίλλει γένωμο μου και μ' ἀλαφιάζει ἐμὲ τ' ἀρκοῦδη, κάνε με νὰ νοιώσω στ' ἀλήθεια πώς δὲν είμιοντα επαναστάτης, μὲ διωσιδίουν ἐνάρτια, ἀτάκονος τῆς μεγάλης μου Φύσης σὺν πειθοῖ τὰ βρέλια τ' ἀψυχα τοῦ σκολειοῦ κατάμουνται τῶν δασκάλων κι' ἀφενγα γιὰ πάρια ἀπ' τὴν φεντιὰ κι' ἀπ' τὸ θάνατο, κάνε με νὰ πειστῶ πώς δὲν είχα ἀδικο ποὺ δὲ μποροῦσα ν' ἀποστηθίσω σελίδες μὲ τὸ καντάρι γιαλακούμινται ουραφιάδων συνταχτικῶν και γραμματικῶν σὲ γλυσσα πρόφτα ποὺ μὲν εἰδήτη η ζωῆς και ποὺ μὲν ἀφινίζει τὴν τρυφερὴ παιδιότητη ψυχῆς.

Καὶ κάνε με νὰ νοιώσω πὰ τραυὴ περιφερία ποὺ δραγματίσαται τὸ λιγοστὸν βρέλια τῶν εἰς δωματίους ζωῆς, τῆς ζωῆς μου, ποὺ σημάντως χρημάσνται στὴν φυχὴ τοῦ θάνου έμέτρα τὴν Ανάσταση και τὸ Χάραμπα. Καὶ βρήκα τὸν πόθους μου και τὸ δριόστατο ποὺ τὸ Πλάκαμπα μου και πὼ στεγνά στὸν τριαγαπημένους μου φιλοίφατάδες Γευτάρη και Βλαζογάνη και μπήκα στὸ Ταξίδι τοῦ Ψυχάρη και στὰ κατοικία του βρέλια και πάσηα στιθεράς η πλατεμένος και μαγεντήρη η παδικὴ ψυχὴ μου τῆς στὶς Φυλάδες τοῦ Γεροδήμου τὸν βγενικό μου 'Εφταλιώτην και πήρα φτερά και πέταξα μὲ τὴν Ήλιάδα τοῦ γίγαντα Ηλίλη.

Κι' ὁ Τόπε ἀπ' τὸν μεγάλους ποὺ πρωτογράζω, ποὺ συνινχάτω μὲ λημμεδίς στὸν ὄχλο σου θαμαστὲς τῶν πιὸ ἀπληγόστερων τεχνιτῶν σου, ω πῶς μένοις ἐπιτακόδιος¹ μπρός σεή ζωή σου! Καὶ δὲ θὰ περιμένω νὰ γίνω ποφδες γιὰ τὸ ποῦ διαλαλήσω τὶς ὀμορφάδες σου, μὲ θέρη ἀργάζω μὲ τὴ ματά μου δημιαράτει μπροστά μου πανώριο σου κι' φροντικό και

1) Δέν ζέρεις παραδεγμάτων αὐτη τὴ γραφή, ἀντὶ τῆς ἀλλής εκστή, μὲ γραφίνεται φρέσιμη.

ΨΥΧΑΡΗΣ

Η ΑΡΡΩΣΤΗ ΔΟΥΛΑ

Έκεινο τὸ καλοκαίρι, κατώ ἀπὸ τὶς εἰκοσι ἔξη τοῦ Θεριστῆ, ὃπου σταμάτησε τὴ στερνή θερμοκρασία τῶν 36°5—37°3, ἔλλεις στὸ Παρίσιο δὲν ζεστήκωσε, γιατὶ φέργανε ζιστα τὶς εἰκοσι ἔξη, νὰ πάνε στὸ ξοχικό τους, και μιὰ ώρα πρώτου φύγουνε, ἀφοῦ είται οἴστρος και καθένας τοῦ θύμιζε πάτερες, ποὺ δὲ καθένας τους σήμαινε παλμούς ἀθρώπινης ζωῆς. Έφεγε δύμας γιὰ τὸ Χαροκοπόρι μὲ λωδὴ ἀλτίδικα. Μὰ δὲ λέπιδα του τώρα κόντερες νὰ γίνη ἀλτίθεια. Οχι! Πιελονεφριασθεισ θερμοκρασίες δὲ μοιάζουν νὰ είναι: ἀφτές ποὺ ἔβλεπε. Πιατρέρτηκε, καλέ, γιατρέρτηκε τὸ παιδί. Τὴν ἔσωσε. Αγ! έσωσε την 'Ολια μαζὶ της. Νά τι θὰ πῆ μέρα νύχτα νὰ φροντίσει τὸν πάτερα της.

¹⁾ Η ἀρχή του στὸ 228 φύλλο.

Ζησε, νὰ τεντώνται τὴ θέλησή σου, νὰ ἐνεργήσε. Τί καθότανε κι' ἔλεγε δι μπόσικος δ' Ἀρτός; Τὰ πιὸ ἀπλά, τὰ πιὸ ἀπάντητα πράματα δὲν τίνονται. Χύσε νερό ἀπάντητα στὰ κεραμίδια, χύσ' το γλήγορα, χύσ' το κουβάδες κουβάδες ὄρμητικα, ποὺ νὰ μὴν προφτάσῃ οὕτη κατένε πάντα τὰ τάγγιζη. Θὰ πέσῃ χάμω πα στρικό, ἀν παστρικό μᾶς τέχνετες. Αφοῦ δύμας τὸ νερό, σταλίες σταλίες, ησυχα, μ' δῆλο τὸ κέφι του νὰ γιατρέψη, νὰ σκουπίζῃ, νὰ μπάνη σὲ καθέ τρύπα τρυπίτσα, σὲ καθέ σκίσμα και γαραμχδκ· λάσπη θὰ τὸ δῆμης, γιατὶ βρώμα δὲν ἔνταξωσε ποὺ νὰ μὴν τὴν μαζώδη. Επει ται και μὲ τὸ νεφρό. Εγνοεῖται! Οταν τὸ νεφρὸν δουλέθει δυνατά, θετερίες ἀπάντητας στὴ γάνηψη, καθέριο τότες και τὸ νερό. Μὰ δὲτα δὲν δουλέθει μὲ τὸ γοργάδα, δητα δὲν τὸ κεντράκι κανένα ιδιαίτερο κίνημα, τὸ νεφρό την πάτηται, και τὸ νερό πιὸ τεμπέλικα χώνεται, ἀντὶς ἀμέσως νὰ κατρακυλήσῃ, στὶς σούφρες, στὶς παρασούφρες τῆς φούσκας· ἔκει θολώνεται: κιόλας, ἔκει λερώνεται. Κούτα στὸ νοῦ, ἀδερφέ! Γιὰ τοῦτο παρατήρησε δ' Ἀντρέας πῶς ἀπὸ τὶς διχτώνται τὸ παραμικρὸν συν

καὶ πίθανε. Καὶ κλείνοντας τὰ μάτια της, ἐλεγε
μὲ παράπονο.

— 'Αλλοίμονο, παιδί μου, καὶ σὰ γυρίσῃς ἀπ'
τὸν πόλεμο καὶ σὰ σοῦ βάλῃ ὁ βασιλέας τὴν κορώ-
να του, ποὺ θάβωρα ἔγω τὸ τάξιμο ποὺ σοῦταξα νὰ
σοῦ τὸ δώσω; Καλύτερα νὰ κλείτω τὰ μάτια μου
νὰ μὴν ἴδουνε τὴν ντροπή μου.

Κ' ἔκλεισε τὰ μάτια της ἡ βασίλισσα καὶ πέθανε.

'Ο γέρος ὁ βασιλῆς ἔπεσε σὲ μεγάλη θλίψη.

Ἐνα πρώτη ἑκαὶ ποὺ ὁ βασιλῆς μονάχος του ἐ-
κλαίγε τῆς βασίλισσας τὸν χαμό μὲ τὴ λαχτάρα
τοῦ παιδιοῦ του, ἔνας μαντατοφόρος χύθηκε σὰν ἀ-
στραπὴ μὲς στὸ παλάτι.

— 'Αρέντη βασιλῆς μου, εἶπε, νὰ! τὸ χάσιμο!

Ἐβγαλε ἀπ' τὸν κόρρο του τὴν τραχηλιὰ μὲ τὰ
μαργαριτάρια καὶ τὴν ἀπίθωσε στὰ γόνατα τοῦ βα-
σιλῆς. Κ' ὑστερα ἔπεσε σὰν πεθαμένος ἥπ' τὴν κού-
ραση ἀπάνω σ' ἔνα θρονό.

Τὸ γέρο τὸν βασιλῆς τὸν πήρανε τὰ κλέματα.
'Απ' τὴν χαρὰ του γιὰ τὸ βρέσμιο κι ἀπ' τὴν λύπη
του, ποὺ χάθηκε ἡ βασίλισσα καὶ πῆρε τὸν καῦμὸ^{μαζί}
της. Σὰ συνέφερε λιγάκις οώναξε σιμά του τὸν
μαντατοφόρο καὶ τοῦ εἶπε.

— Γειά σου ἄξιο παλληκάρι. Κι ὅτι μοῦ ζητή-
σης ἐσύ καὶ τέλλα παλληκάρια, δικό σας νὰ εἰναι....

Ο μαντατοφόρος πῆρε δυὸς ἀνάσες κι ἀρχίσε νὰ
ιστορῇ στὸν βασιλῆ, τὸ πῶς βρεθήκανε τὰ μαργα-
ριτάρια τῆς βασίλισσας. Μίσχ σ' ἔνα βαθὺ ρουμάνι,
ἑκεὶ ποὺ γυρίζανε ἀπελπισμένοι, οἱ ἀνθρώποι τοῦ
βασιλῆ, εἶδανε μιὰ πιστικὰ πόντοσκες τὰ πρόβατά
της. Εἶχανε χαμένο τὸ δρόμο τους καὶ γυρίζανε νη-
στικοὶ καὶ διψασμένοι μέσω στὰ πυκνὰ τὰ δέντρα.
Σὰν εἶδανε τὴν πιστικά ζυγώσανε νὰ τὴν ρωτήσουν,
ποῦθε βγαίνει ὁ δρόμος. 'Αστροπέλαικι ἔπεσε μπροστά
τους. Θαυμάσανε τὰ μάτια τους. Στὸ λαιμὸ τῆς
πιστικῆς εἶδανε τὰ μαργαριτάρια τῆς βασίλισσας.
Η κλέφτρα δὲν ἤθελε νὰ μαρτυρήσῃ. 'Ελεγε πῶς
τὰ βρῆκε μέσα σὲ μιὰ ρεματιά, στὴν ρίζα ἐνὸς πλα-
τάνου. Καὶ σὰν τῆς πήρανε τὸ θησαυρὸ ἀρχίσε τὰ
κλέματα καὶ τὰ παρακαλετά. Τὰ παλληκάρια τό-
τε τὴν δέσανε πιθάρικα μὲν ἕνα λιτάρι καὶ τὴν φέρα-
νε δέρνοντας στὴν χώρα. Τῆς μάτωσαν τὰ κοέατά της
στὸ δρόμο, μὰ ἡ κλέφτρα δὲν θέλει νὰ μαρτυρήσῃ.

— 'Ατιμη γέννα τοῦ Σατανᾶ, εἶπε θυμωμένες ὁ
βασιλῆς. Τὰ μαργαριτάρια τῆς βασίλισσας ποτὲ δὲν
βγήκανε σῶς ἀπ' τὸ παλάτι. Ζητιάνα θὰ χάθηκε ἡ
κλέφτρα στὸ παλάτι, μάγισσα θὰ μπῆκε στὸ ἀρχο-

τὸν Ἀντρέα, στὰ σερτάρια τοῦ κομμοῦ γιὰ τὴ μι-
κρή της, νὰ τὰ βάζῃ στὰ μεσότοιχα ντουλάπια, νὰ
συγκρίζῃ καὶ τὰ γραφεῖα. Κόντεψε νὰ τὴν μαλλώσῃ.
Καλὰ ποὺ δὲν τούχαμε, δόσ κι ἔνας ἔβραζε μέσα του
γιὰ τὴν ἀταξία, δόσ κι ἀ φρέστανε τὴν θέρμη κατό-
πι ἀπὸ τέτοιο ταξίδι, κατόπι ἀπὸ τόση ἀντάρα. Τὴν
θερμομέτρους 37°1. Μόλις τὸ πίστεβε. Νὰ λοιπόν
κι ἡ ποθημένη του ἡ γιατρεική, ἡ ἀναδροσίστρα.

Ιεράσανε στὴν ἔξοχὴ τρεῖς μῆνες χαρισμένοι.
Βέβαια, καλὰ καλὰ δὲν πήγαινε κάθε μέρα, Κρύστος
μιὰ δυὸς φορές, ὁποτου νὰ ξανασυνθίσῃ στὸν
ἀέρα τῆς ἔξοχής, στὴν δροσιά τῆς θάλασσας. 'Αλλη φορά
πάλε φαίνεται πῶς ἡ ἐβγενεῖα της εἶχε δρεῖτη, καὶ
παραφάγε τῆς ἀρέες καπιτού γιασούρτι ποὺ φτιάνα-
νε σ' ἔνα μικρὸ γειτονικὸ τοιχίλικό παράγγειλε τὸ
λοιπὸ νὰ τῆς φέρουνε κάθε λέρο μὲ τὴ Μοιριτού-
λα της τὸ δειλινό, καθόντας σὲ δύο τους κάτω, ἡ
μεγάλη στὴν πολύθρονα της, ἡ μικρὴ στὶς σκαρινάκι
της, καὶ τρώγανε. Μὰ τὸ στραχί τῆς μεγάλης δὲ
στήκωνε τόσο γιασούρτι, ἀναγκάστηκε νὰ τάφησῃ,
γιατὶ μάλλωνε κιόλας δὲ Κύριος. 'Ασκήμαντα πράμα-
τα, τουλάχιστο ἔτσι τέλεσε τότες δὲ Αντρέας. Ιε-
ράσσοτερο ἀνησύχησε μιὰ νίγκτα ποὺ σηκώθηκε στὶς
δύο τὰ μεσάνυχτα, ξαφνίκι, κι ἔτρεξε στὴν κάμερή

τικό μου καὶ μούκλεψε τὸν θησαυρὸ μου.

— Πρόσταξε βασιλῆ μου, νὰ τῆς πάρουμε τὸ
κεφάλι! εἶπε ὁ μαντατοφόρος.

— 'Οχι; γὰρ μὴν τῆς πάρετε τὸ κεφάλι, εἶπε δ
βασιλῆς. Στὰ σίδεα νὰ μείνῃ νηστικὴ καὶ διψα-
σμένη, μὲς στὴ φυλακή. Μὲ σιδερένιες βέργες νὰ τὴ
δέρνουνε καὶ σὰ ζητάῃ νερὸ νὰ ξεδιψάσῃ, ξύδι: νὰ
τὴ ποτίζουν κι ἀψιθιά....

Ο γέρος ὁ βασιλῆς συνέφερε λίγο ἀπ' τὸ κακό
του. 'Εφυγε βαθειὰ τὸν θησαυρὸ του καὶ περίμενε
μέρα μὲ τὴν ἡμέρα τὸν ύγιο του. Καὶ καθημέρα
ρωτοῦσε γιὰ τὴν πιστικὰ, μήπως καὶ μαρτύρησε τὸ
κλέψιμο της. Μὰ βέργες σιδερένιες τῆς ματώνανε τὰ
κρέατα, ξύδι κι ἀψιθιά την ποτίζανε, μὰ τὸ στόμα
της—λέγανε οἱ μαντατοφόροι. — μιλιὰ δὲν ἔβγαλε
ἀκόμα.

*

Ἐνα πρωὶ, χαρὰ θεοῦ, βούκινα καὶ τούμπανα
τράνταξαν τὸν ἀέρα. Τὸ βασιλόπουλο γύριζε ἀπ' τὸν
πόλεμο. Στάχτη καὶ μπούριπερη σκορπιστήκαν οἱ
ὄχτροι του. Καὶ γύριζε τώρα νικητὴς στὴ χώρα τὴν
δική του. Τὰ βούκινα καὶ τὰ τούμπανα ὅλο ζυγώ-
νανε στὴ χώρα κι ἔτρεμε δέρκες ἀπὸ τὴν χρούμε-
νη βούνη τους.

Ο γέρος ὁ βασιλῆς καθάλησε τὸ πιὸ ὄμορφο ἔ-
λογό του, πῆρε καὶ τὴν κορώνα τὴν χρυσὴ στὰ χέρια
του καὶ ζεκίνησε ἀπ' τὸ παλάτι. Μπροστὰ αὐτὸς
καὶ πίσω πεζοὶ καὶ καβαλαρηδες, τράβηξε μακριὰ
κατὰ τὸ καστρο, στὴ μεγάλη τὴν σιδερόπορτα γιὰ
νὰ δεχτῇ τὸ βασιλόπουλο. 'Οξω ἀπ' τὸ καστρο ἀγ-
καλιστήκανε δὲ βασιλῆς μὲ τὸ παιδί του. Καὶ σὰν
ἔφιληθήκανε γλυκά, τούρκλες τὴν κορώνα στὶς κεφαλί-
του, καινούργιος βασιλῆς, νὰ περάσῃ τὴ σιδερόπορ-
τα νὰ μπῇ στὴν πολιτεία. Μισοούρανά σηκώθηκε ἡ
χαρούμενη χλαλοὶ τῶν πιστῶν του. Τούμπανα καὶ
βούκινα χαιρετίσανε τὸν καινούργιο βασιλῆ. Καὶ
τώρα μπροστὰ αὐτὸς καὶ πίσω δὲ γέρος δι πατέρες
του, μὲ τὰ δάκρυα στὰ μάτια, μπήκανε στὴ μεγά-
λη πολιτεία.

Χιλιάδες ἀποπίσω τοὺς ἀκολουθούσανε. Γέρος ἐ-
κατόχρονοι κι ἔδυντες γυναῖκες, μὲ βυζαντίρικα
παιδιά στὴν ἀγκαλιά τους, δέ, τι εἶχε μείνει μέσον
τὴν χώραν ἀπὸ τὸν πόλεμο, ἀκολουθούσαν ἀποπίσω,
μὲ τὰ δάκρυα στὰ μάτια, σὰ λιτανέα πίσω ἀπὸ
θαυματουργὴν εἰκόνα. Κι ἀτέλειωτη σειρά κατόπι
τάσκερια τῶν πολεμιστῶν, πεζοὶ καὶ καβαλαρηδες

ἀμέτρητοι. Ο νέος δι βασιλῆς ἔμπαινε καβαλαρηδες
στὴ χώρα τὴ δική του.

*

Σὰ φτάσανε στὸ πλήρες, δέ νέος βασιλῆς ἀνι-
στόρησε στὸ γέρο τὸν πατέρα του τὰ βάσανα τοῦ
πολέμου. Κι δι γέρος, ποὺ τέκουγε δακρύζοντας, ἀνι-
στόρησε κι αὐτὸς τὰ βάσανα τῆς χώρας τὶς συμφο-
ρές τῆς μοίρας, τὸν χρυσὸ τὸν χρίσιο τῆς βασίλισσας
καὶ τὰ λαχτάρες τὶς δικές του.

— 'Ενας πόλεμος κι ἡ ζωὴ στὸν κάμπο καὶ στὸ
σπίτι. Κι ἔλλος γυρίζει νικητὴς κι ἔλλος νικημένος.

— 'Υστερα, μὲ τὸν κατρό, ἀνιστόρησε δι γέρος στὸν
καινούργιο βασιλῆ, τὸ χαστικό τοῦ θησαυροῦ του,
τὴ λύπη τῆς μοτέρας του, τὰ βάσανα τους, τὰ καρ-
διοχτύπια τους, γιὰ τὸ τέλιμο, ποὺ τούχε τὰς ἀπὸ τὴ
νέα κούνια του, γιὰ νὰ στολίσῃ τὸ λαιμό τῆς
νέας βασίλισσας.

— 'Ο νέος βασιλῆς σὰν ἔκουσε τὰ λόγια αὐτὰ ἐ-
γινε χλωμός σὲ θειαφοκέρι.

— Μὴ χαλοστήξε, παιδί μου, εἶπε δι γέρος σύ-
νωρα. 'Εδωκε δι θεός κι ὑρέθηκε τὸ χασικό....

— 'Ο νέος δι βασιλῆς ἔγινε ἀκόμα πιό χλωμός καὶ
τὰ γόνατά του λιγύστηνε νὰ πέσῃ γάμω.

— Βρέθηκε τὸ χασικό. Κι ἡ κλέφτρα δι μαγισ-
σα, τοῦ Σατανᾶ ἡ γέννα, ρίθει τώρα μὲς τὰ σίδεα.

Καύσος ιδεῶτας ἔκουσε τὸν νέο τὸν βασιλῆ κι
ένα σκοτειδί άπλωθηκε στὰ μάτια του. 'Έκανε κού-
ραγιο καὶ εἶπε στὸν πατέρα του.

— Πατέρα μου καὶ βασιλῆ μου. Σύνωρα τώρα
θέλω νὰ ίδω τὴν κλέφτρα τοῦ θησαυροῦ μας. Κ' εἰ-
θύνεις προστάχω νάνοιχτον οἱ σιδερόπορτες τῆς φυλα-
κῆς, νὰ πάνε ἀπὸ τὸν καστρο.

— 'Εβαλε μιὰ φωνή κι ἔβαλε μέσα οι πιστοὶ τοῦ
βασιλῆ. Κι ἀμέσως δίνει προσταγή νὰ τὸν ἀκολου-
θίσουν, τῆς φυλακῆς τὶς πόρτες νὰ τοῦ ἀνοίξουν.

Τότες δι πρώτος ἀπὸ τὸν πιστούς στεκθήκε στὶς
εἴπε.

— 'Ακουσε, ἀφέντη βασίλη. Τοῦ θησαυροῦ σου
δι κλέφτρα μῆνες ἔρεψε στὴ φυλακή. Καὶ σήμερα
σὰν ἐπεζηνοῦσε ἡ συνοδεία σου ἀπὸ τὸ καστρο, δι κλέ-
φτρα δι μάγισσα, σκαρφαλωσε στὰ σίδεα τῆς φυλα-
κῆς, νὰ ίδῃ τὸν βασιλῆ που περνοῦσε. Τὸ κατικ
της τὴν ἐπνίζει στὸ λαιμό. Καὶ σὲ σ' ἀγνάντεψε στὸ
ἄλιγό σου ἀπένω, ποιὸς ζέρει τὶ τῆς ἡρθε. 'Εβαλε
επιργγὴ φωνή καὶ κατὼ δι πότε στὶς σίδεα τοῦ κλέ-
φτρα.

πρωὶ ως τὸ βράδι. Τώρα μή

Ρουμανία μόνο 400,000. Γιὰ δρόμους κι ἄλλα δημόσια ἔργα προβοτολογισμένα π. χ. γιὰ 60 χιλιάδες δραχμές, ξοδεύουνται 130,000, καὶ τοφά ποδόβελλα Κ' ἡ τέτοια σύγκριση τοῦ π. Πρωτοπαταδάκη, ἀπλωμένη σὲ δίκαια τοὺς κιάδους τῆς δημόσιας ὑπερβολας, δίνει ἀπελπιστικά συμπεράσματα γιὰ τὴν καταναγμένη τὴν Ρωμιοτύνη, τὴν στιγμὴ ποὺ τὰ ἔθνη ποὺ μδεὶς ὀνταγωνίζουνται ἔχουντες στρωθεῖς στὴ γερὴ δουλειά, τὴν πραγματικὴ δουλειά, κι ἀφήσαντες κατὰ μέρος τίς παραλίτες γιὰ τὰ δικαιώματα τὰ ἀπαρχγαλτα κ.λ.π.

1

Τι θὲ γίνη λοιπό; Φυσική ἔρχεται ἡ τάτους ἐρώτηση, ὅστερη ἀπὸ τέτοιες σκέψεις. Καὶ μιὰ ἡ ἀπέντηση. Πρέπει νέλλαξουμε. Μά πω; Ἐνας τρόπος ὑπάρχει κατὰ τὴν ιδέα μας. Γιὰ νέλλαξουνε τα πρήματα, πρέπει πρώτα νέλλαξουνε οἱ ἀθρῶποι, καὶ τὸ μεγάλο ὕπό τὸ ἔργο μόνο ἀπὸ τὰ σκολεῖα πρέπει νὰν τὸ περιμένουμε. Πρέπει τὰ σκολεῖα νέργηντουνε πιὰ νὰ βγάζουνε ἀθρώπους, σὰν καὶ κείνους ποὺ βγάζουνε τὰ βουργάρικα καὶ τὰ ιουμούνικα σκολεῖα.

Ιλιούς ἣ, ποιοί θά νοιώσουνε τὴ μεγάλη σημασία, καὶ
θὰ καταπικεστοῦνε τὸ σωτήριο τέργα; Ποιός δὲ, ποιοί θάν τὸ
κατορθώσουντος ὥστε τὰ πειδία ποὺ δίνει ἀλλάκαιρη μιὰ Ρω-
μιοσύνη στὰ σκολειά νὰ βγαίνουνε ἀνθρώποι, κι ὅχι ὅπως
στάμερχ ζούδικ προγονοφυσικώμενοι, για νὰ τραβᾶντες 23 χιλιά-
δες τὸ 1906, καὶ 40 χιλιάδες τὸ 1907 στὴν Ἀυστρική, δ-
πως λέσει ἡ ἔκθεση τοῦ κ. Πρωτοπαπαδάκη;

★

ΦΙΓΚΗ πιένει καζένων πού κάτσει και συλλογιστεῖ τ' ἀποτελέσματα τῆς σημερνῆς ἐκπρίδεψης. Προχεῖ; στὸ 'Αγριόν πήγανε οἱ μαθητὲς τοῦ Γυμνασίου καὶ πυροβολήσαντες τὸν καθηγητὴν τους ἐνῶ κοιμάστανε. Θάμα πώς γὰρ τωσσεῖς. Ήρέτι στὴν ἕδιξ πολὺ οἱ ἕδιοι μαθητὲς κουμπουριάσαντες τὸν καθηγητὴν Ἀγγελίδη, κι ὅρχνεψάνε χλάκαιρη οἰκογένεια . . Δὲ θέλουμε νὰ ὑποθέσουμε πῶς αὐτὰ τὰ γεγονότα εἶναι: σα μιὰ ἀσυνείδητη ἀντιδραστ, τῆς Ρωμιοσύνης, ἐνάντια στὸ δεστκαλεσμὸ ποὺ τὴν κατάστρεψε. "Ογι! Εἶναι μοναχικές πρᾶξες κακούργωνε, παιδιῶν κακούργωνε ποὺ ἀλλοίουνο! ή μάζηση τοῦ σκολειοῦ δὲν μπόρεσε νὰν τοὺς μαλακώσει τὴν καρδιὰ, ποὺ ἵσως ἵσως τοὺς τῇ σκλήρυνε περισσότερο.

Αρχηγένη ἡ ἐκπαίδεψη στὸ ἔλεος τῶν δισκάλων, σὲ παιότητα καὶ ποσθητα. Περισσότερη πολὺ ἀπὸ μᾶς ἔδεινετ ἡ Βουργαρία καὶ ἡ Ρουμανία γιὰ τὴν ἐκπαίδεψη. Καὶ τί ἐκπαίδεψη! Ι 'Εμεῖς ὅδεύουμε λιγότερα γιὰ τὴν ἐκπαίδεψη, καὶ τριπλάσια ἀπὸ τὴν Βουργαζία, πενταπλάσια ἀπὸ τὴν Ρουμανία γιὰ κακούργους καὶ υπλικές. Νά! ή διαφορά! Καὶ τὰ νούμερα αὐτὰ ἔπει τὴν ἔκθεση τοῦ κ. Πρωτοπαπαδάκη.

ΝΕΑ προφήτεσσα πρόβλεψε τώρα-τώρα και προφητεύεις γχλλικά γιὰ τὸ γλωττικὸ μας ζῆτημα. Μᾶς τί λοιπόν; «έξειλπε φράζων ἀνὴρ ἐν τῷ Ἰσαεῖήλ» τῶν καθηρευουσιάτων, γιὰ νὰ σημαθεῖ ἡ νέα Διδοῦσαρχ και νὰ γυρεύει νὰ φράσει τὰ στόματα ποὺ μιλάνε και ἀγωνίζουνται γιὰ τὴν ἐ-

Ξαπολονώντας χαρτιά και γραφές, άμα νόμιζε πώς έτρεχε τίποτις. Στις τέσσερες ήμέρας κατέβαινε ταχικά νά κανονίσῃ ώς και τό τσιμπημα του δειλινού της. Στις έφτα παρά τέτκρτο, πούντο, άφου χάδεψε τό διαλεχτό κισσόφυλλο της "Ολιας, τή θερμομετροῦσε δέκα λεφτά. Στις έννια τό βράδη, ξκόμη κι ἀν εἶχανε κόσμο, ξκόμη και μὲ τοὺς ξένους, ἐπρεπε, ὑστερὶς ἀπὸ τό φαγί, μισή ώρα νά περάση στὴν κάμερή της, νά ζεστανῃ τό νερό, νά σημειώσῃ τὰ πιὸ σπουδαῖα γινόμενα μέρα τή μέρα. "Ολοτὸ σπίτι τό ζωντανεθε μὲ τὴν παντοτινή κινητή του, μὲ τὰ πήγαινε και μὲ τὰ ἔλα του, μὲ τὴν πρόθυμη του τὴν ἐνέργεια, μὲ τὴν ἔλπιδα, μὲ τὸ θάρρος. Και δὲν ἕρτανε ἀφτό, ἐπειδὴ δὲ φτάνει νά φροντίζῃς μόνο γιὰ τὸ σῶμα. Ήξ φροντίζῃς οὐλό τό σο γιὰ τὴν ύγεια τῆς ψυχῆς. Κουβέντιαζε μὲ τὴν Κατινούλη, γελούσε, τή διατείδηζε, τή σεργιανήζε κιόλας. Μιὰ κεριάκη, δυὸ του Ἀλωνάρη, μιὰ μαγεμένη, γλυκειά, χλιαρόθερη, καλοκαιριάτικη κεριάκη, άφου σηκωθήκανε τὸ μεσημέρι ἀπὸ τὸ τραπέζι, τὴν πῆφε δ 'Αντρέας μαζί μὲ τὴ Μυρίτα, καμανε μερικά βήματα στὸ περιβόλι, τραβήγανε ώς τὴν Εύλινη πορτίτσα και βρεθήκανε ίσια ίσια στὸ μέρος δου πέρσε δ 'Αντρέας ἐσπρωχνε μὲ τὸ πόδι του ἐνα

θνική μες γλώσσα ; Στήν ἄρχῃ, κάτι γλωστολογικά τάχχτε ἑρθράκια, πού ἔμετίζουν στο «*Messager d' Athénées*», μποροῦτν υὲ περίσσουν γιὰ ἔνστα χωρατά, ἢ δὲν εἴτενε μὲ τόσο προσωπικὸ πάθος γραμένα γιὰ τὸ ἔργο καὶ τὴ διδασκαλία τοῦ Ψυχάρη. "Αλλο δὲν κοπινίζανε, περά διτὶ στὴ Σορμπόννα δὲ διδίσκονται τῷ νέῳ ἐλληνικῷ, περά δὲ «πρόστυχη ντοπιολχλιὰ τοῦ Γαλατᾶ» τῆς Πόλης. Ποῦ νὰ φανταστεῖ κανεὶς πώς ἔβγιναν ὅπε τὴν πέννα τῆς δεσποινίδας Στεφανόπολη, ποὺ μ' ἔντρίκεια τόλμη ἔγραψε καὶ γράφει Υἱὸ τὸν ἐλληνικὴ ἀγώνα μὲ τοὺς Βουργάρους !

Τώρα τελευταία δύμας χοντράννα τὰ πράματα. «Ένα παγκόσμιο φύλλο, δηλαδή το «Courrier Européen» καταδέχτηκε ν' ἀπαντήσει μὲ τὸ στόχα τῆς ἐπιστήμης στὴ γλωσσολογία τοῦ γλυκοῦ νεροῦ. Αὐτὸς είτενε ἀφορμῇ γιὰ νὰ ζεσπεζώσει μὲ τὴν ὑπογραφή της ή Mlle Jeayne Z. Stéfanopoli καὶ νὰ μᾶς ἀντιγράψει τὸν κ. Βικέλα μὲ αὐτὴν ἐξ ίσου ἀπέρχουσαν ἀπὸ τῆς ἀττικῆς καὶ τῆς δημαρχούς» παπαρδέλα του, καὶ νὰ βρίσσει πέρα πέρα δόλους τοὺς συνεργάτες μας, γιατὶ τῆς πέραστος ἡ ιδέα πώς μ' αὐτὰ καὶ μ' αὐτὰ ὑπονομεύει τὴν ἔδρα τοῦ Ψυχάρη.

Τί κριμα νὰ πηγκώνει χάμενη ή πλημμύρα της γαλατικής εἰρωνείας της γιὰ τὴν ντοπιολαλία τοῦ Γκλατᾶ! Δὲ βραστοῦμε δύως. Ηρέπει νὰ δώσουμε ἑνα δεῖγμα ἀπ' αὐτῇ τὴν εἰρωνείαν. Τὸ γλωσσαλγικὸ ἔρθρο της εἰρωνεύεται τὴ γλώτσα μας πώς εἶναι τάχατε αὔρμονική, ζωντανή, γεννημένη, στὴν ἀμπολή τοῦ δρόμου, μακριὰ ἐπὶ τὴν ἀπάσια ἐπιρροή τῶν βιθλίων (σὰν ἔκεινα ποὺ μαθαίνουν στὰ παδιά διτὶ «ἡ φυστεκνέλλα ἀποκρύπτει δτὰ πρέπει νὰ κρύπτωνται; καὶ ἀποκαλύπτει δσα πρέπει νὰ φαίνωνται»), καὶ τῶν ἔργμαριδῶν (τοῦ κ. Γιάνναρου καὶ Δικ.), τῶν σαλονιῶν (ὅπου μιλοῦντες γχλικάζ ἡ τὸ πολὺ πολὺ φραγκολεβνάνικα) καὶ τῆς Βουλῆς (βουλευτής εἶπε τὸ : «Γαννεῖκε!», μακρυά ἀπὲ τὴ διανοητικὴ μόρφωση ποὺ διαφείρει μὲ τὴ συνναστροφή της (βλέπε καὶ τὸν κ. Ζέφυρο)»

ΑΧΙΛΛΕΙΟ

*Στὴ σεβαστὴ μνήμη
μιᾶς Αὐτοκρατόρισσας.*

Ω σὺ ψυχὴ π' ἀγάπησες δι, τι 'ψῆλο κι ὠραῖο,
Σοφία, τέγνη κι ἡρετή, τὰ κέλλη π' οὐρανοῦ
Κι δ, τ' εἰχ' ἐλληνικὴν ψυχὴ μεγάλο καὶ γενναῖο
Ἐργο ἔρχαιο ἀθένατο, ποὺ μάχευε τὸ νοῦ.

Εἰς τὸ φιλόξενον νησί, ποὺ βασιλεύει εἰρήνη
 Ὁποῦ πρωτοτραχούδησε λύρα ἡρωϊκή
 Ποὺ μιὰ σελίδη όλόδοξη στήν "Οδυσσεία" φένει
 Μοῦσα ἡ μεγαλόφωνη τοῦ Θείου ποιητῆς.

Εἰς τὸ βωμὸν ὅπ' ἔστησες, προσκυνητὴς σου μπχίνω
Καὶ κεῖ στὶς Κόρες ὄμπροστά του Δία στεματῶ
Στὶς γυλικοκοίταχτες Θεές λάτρη λεφάλι γέρνω
Κ' ἔνα μετόχοι· ἵερο τοῦ "Ολυμπου πατῶ.

τιποτένιο δεν τρόπιζο, νὰ μὴν τὸ βλέπη πιὰ μπροστά του, νάφανιστῇ, γιατὶ χολόσκανε μὲ τὸ σάπιο τὸ κούτσουρο ποὺ τοῦ χαλνοῦσε τὴν ἔψη τῆς δημιουργίας. Σήμερις ὅλα γαληνεμένα, ὅλα καθέρια καὶ γερά. Τὸ ρύακι κάτω, στὴ φύξῃ τῆς πλαγιᾶς, κυλούσε ἥσυχο καὶ φιθυριστό· ἡ πλαγιὰ καταπράσινη μὲ τὸ χορτάρι της, μὲ τὶς φτέρες της ποὺ ξαπλωνόντανε ἀνάμεσα σὲ φορτωμένες φρουττόσκυφτες ἀπιδίες καὶ μηλιές. Ἡ Κατινούλα καθότανε ἀπάνω σ' ἔναν κορμὸ πεσμένο, κοντά στὸ μονοπάτι, λιγάκι πιὸ ἀψιλά. Ἐνας ἥλιος ἀγάθος, ἐλεήμονας ἥλιος, μὲ πονεσιὰ κι ἀγάπην, χρύσωνε τὴν κορφούλη· οἱ ξαθές του οἵ ἀχτίδες μαλακώνανε τὸ φῶς τους. Τὸ μονοπάτι ἔκιφτε τὴν πλαγιὰ καταμεσί, καὶ προχωροῦσε πέρα ὡς τὸ βουμάνι δύο εἶνας σκιστός, ξεστρωτός δρόμος καὶ φωρδούτσικος, ἀνοιγε ἔξαφνα, στεγασμένης ἀπὸ τὴν καμάρα ποὺ μορφώνησε οἱ σμιγμένες φυλλωσάεις, σὰ σήκωνες τὸ κεφάλι νὰ δῆς, στελίες σταλίες δῶθε κεῖθε, τὰ γαλάζια τούρανον. Ἡ μικρή ἔπαιζε κ' ἔτρεχε ἀπὸ τὸ ρύακι στὸ μονοπάτι, ἀπὸ τὸ μονοπάτι στὸ βουμάνι. Ὁ Ἀντρέας ἀπὸ τὸ μονοπάτι δὲν ἔφεβγε περπατοῦσε, πρόβελνε ὡς τὴν ἄκρη, γύριζε πίσω, σίμωνε, ξεσίμωνε, ζανασίμωνε, βωτοῦσε φροντισμένος ἀν τυχὸν ἡ Κατινούλα ηθελε

Πλανάω γύρω τή, ματιέ και βλέπω τίμια θέας,
Ήρωες μεγχλόψυχους, σκούπτων ἀρδηγούς,
Κυβερνητέδες τῶν λαῶν, πολεμιστὲς γενναῖοις
Πιετέρες τῶν ἐπιστημῶν, πολειτισμοῦ δόδηγοις.

Κ' ἔκεινην πού γεννήθηκε μὲ τὸ φέλι τοῦ Κύκνου
Αίτια τόσης συφορᾶς. Ισόθεη δμορφεί
"Οπ' ἔτειλε τόσες φυγὲς τοῖς αἰωνίου ὅπνου
Μία γενεὰ γρυπή τοῦ "Ἄδη συντρεψά.

Καὶ παρχεῖ διλομόναρχο μὲν ἄγγελου μορφὴ θεῖα
Τὸ ζωντανό δροσίωμα μεγάλης ἵντριξ
Τοῦ μεγαλόθυμου ἀρχηγοῦ, ποὺ δύναμη καμπίκ
Δὲ σπουδαῖοῦται τὴν δρυὴν τῆς τρομερῆς καρδιᾶς.

Μ' ἀστελλήγη μοῖρα φθόνεψε τὸ θεῖο παλληκάριον
Ποὺ πότισσε μὲ αἴματα τὴν, γις τὴν ἐγθεικά
Καὶ βέλος πέτυξε σκληρὸς ἀπ' ἄνχυντρος δοξάρι
Στὸ μάρος π' ἅρηκε θυντὸς μᾶλλον θεῖκαί.

⁴Ω, τὴ λαχτάρα του θωρᾶ ὅπις τριῶν τὸ βίδος
Πῶς μὲ τὸν πόνο μάχεται ἡρωικὴ κρδιά . . .
⁵Αχ, θέτανε ρυμακερὸ ποὺ τούδωκε τὶ τέλος
Κι ἔν την Πατρίδη δέλχεσε, έθιγτηκε μαρυά

ΣΠΥΡΟΣ Ι. ΠΕΡΟΥΛΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Η ΚΑΛΛΙΓΡΑΦΙΑ

Είναι κάμποσος καιρὸς τώρα ποι στὴ Γαλλία γίνεται μεγάλη συζήτηση γιὰ τὸ ζήτημα τῆς καλλιγραφίας, ἀν δελαδὴ πρέπει νὰ γράφουν μὲ ὄρθιο ἢ πλαχιαστὸ χαραχτήρα. Καὶ δὲν είναι ἡ πρώτη φορὰ ποὺ τὸ συζητοῦν καὶ τὸ ζεταζούν αὐτὸ τὸ ζήτημα. Πρὸ 25 χρονῶν ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνηση σύστησε ἐπιτροπὴ ἀπὸ καλλιτέχνες καὶ γιατροὺς γιὰ νὰ μελετήσουν τὸ σύστημα τῆς καλλιγραφίας. Αὐτοὶ ἔψηξαν, πηγαν στὰ σκολεῖα, ξέτασαν τὰ παιδιὰ καὶ στὸ τέλος βρῆκαν πώς ἡ ἔρθιος χαραχτήρας πρέπει νὰ προτιμᾶται. Ἡ μυωπία, τὸ στραβωμα τοῦ ραχοκόκαλου, τὰ στομαχικὰ παθήματα καὶ οἱ πονοκέφαλοι συγχρήματα ἔρχουνται ἀπὸ τὸ σκύψιμο τοῦ παιδιοῦ ὅταν γράψει μὲ γερτὸ χαραχτήρα. Στὴ Γαλλία ἡ ἀπόφαση αὐτὴ τῆς ἐπιτροπῆς ἔκαμε λίγο καλὸ γιατὶ μόνο μερικὲ ἴδιωτικὰ σκολεῖα παραδέχτηκαν τὸν ὄρθιο χαραχτήρα. Στὴ Γερμανία δμως, στὴν Ἀγγλία καὶ τὴν Ἀμερικὴ, ποι καὶ κεῖ μελετήθηκε τὸ ζήτημα μὲ τὸ ἴδιο ἀποτέλεσμα, ξέλλαξαν ἀκέσσως μέθοδο καὶ τώρα πολὺ λιγοὶ ἀπὸ τὰ ἐκατομμύρια τῶν Ἀγγλῶν, Γερμανῶν καὶ Ἀμερικάνων γράφουν γερτά.

τίποτις, ἐν κρύωνε, ἐν τῇ ζάλιζε ἡ καύχη ἢ διὰ παρόμοια μπορεῖς νὰ οφετασθῆς. Ἐκείνη ἀπαντοῦσε μ' ἔνα ναι ἢ μ' ἔνα σχῆμα, μ' ἔνα γνέψιμο, καὶ σώπωνε σὰ νὰ τῆς εἰτανε ἡ σιωπὴ ἀπόλαυση κρύψιμα καὶ βρθεῖσα. Μᾶς τὸν κοίταζε κάπου κάπου κ' ἡ ματιά της ἀλληλητα τοῦ μολογούσε. «Ἄχ ! τὸ ζέρω πῶς ἔσενα σοῦ χρωστῶ καὶ τὸν θήλιον .

Ακόμη περισσότερο χάρηκε η Κατινούλα μιας δερπέρα, τέσσερεις του Τρυγητή, που τὴν πῆγε δ 'Αντρέας στὴν ἀκρογιαλιά. Χρόνος σωστὸς που εἶχαν ζεινήσει ἀπὸ τὸ Χαυουνοκόρφῳ γιὰ τὸ Μπ...., πίσημη μέρα καὶ τούτη, γιατὶ στὶς τέσσερεις του Τρυγητῆ πρωτοπάτησε τὸις στὴ Βενετίᾳ. Ή στράτα παρακολούθησε τὸ γιαλό· ή θάλασσα ἔλουζε τὸν τοῖχο τὸν κολλημένονε στὰ πλειόρα κάτω τῆς στράτας, διὺς δυόμιση μέτρων ὑψος, κι ἀνέβαινε κάποτες ώς τὰ πρέσιν στρογγυλωτὰ προχώματα ποὺ σὰ μακρινὸν σχιζόρι, ἀπὸ ἄκρη σὲ ἄκρη, ἀπλωνύτανε πέρα πέρα πιστατέοντας ἀπὸ τὰ κύριτα ή κι ἀπὸ καμιὰ πλημμύρα τὴν στεξική. Η θάλασσα δυως, δχι μόνο δὲ φτάνει ὅλημερις ώς τὸν τοῖχο, μὰ ὑπάρχουνε κι ώρες ώρισμένες ὅπου μῆτε φάνεται σιμάτα σου, γιατὶ στὴν Μπρετάννια, ὅπως στὴ Δύση καὶ στὸ Βοριά, πότε φουσκώνει, πότε τραβιέται, πότε εἶναι ἀθ-

Πέροι τὸ ζήτημα μποῆκε πάλε στὴν μέση στὴν Γαλλία. Ἀλλη ἵπιτροπή, όλλες δοκιμὲς μὲ ἀποτέλεσμα ποὺ κατάφεραν νὰ πείσουν τοὺς δασκαλους καὶ τὴν κάσμο πὼς τ' ὅρθιο γράψεις εἶναι τὸ καλλιτέρο. Νὰ τὰ προσόντα του. Δικθύαζεις εὐκολώτερα. "Οποιος γράψει ἔτις στέκεται; Ἰσια. Δὲ σκύβει τὸ στῆθος. Δὲ λυγίζει τὸ ραχοκόκκαλο. Δὲν ἀκουούμεται τὸ στομάχι του στὸ τραπέζι. Δὲν κουραζεῖ τὰ μάτια του κοιτάζοντας τὸ χαρτί ἡπὸ πολὺ μικρὴ ἀπόσταση. Δὲν κρατεῖ τοὺς ἀμύνες του στραβά. — "Ενα παιδί στέκεται φυσικά Ἰσια. "Οταν καθεται βαστα τὸ κορμί του ὀλοίστια. Τὸ κεφαλή τὸ ίδιο. "Αν τοῦ δώσετε γιὰ πρώτη φορά ἐννα κομμάτι χαρτί καὶ κοντύλι, θὰ βάλει τὸ χαρτί ὑπρός του Ἰσια καὶ σχες πλαγιαστε. Θὰ χραξεις ἵσεις γραμμές.

Μὰ ποιὰ είναι ἡ σωστὴ ὥρα νὰ μαθεῖς τὸ παιδί πώς νὰ βαστᾷ τὸ κοντύλι; καὶ νὰ γράψεις τὸν ὄρθιο χαρακτῆρα. Θὰ τὰ μαθεῖς φυσικὴ γλώσση κόπο. Θὰ είναι ἔνα παιχνιδάκι. "Αν ὅμως τὸ ἐναγκάσουνε νὰ στραβώνει τὸ σῶμα του, νὰ τκύει γι' αἷς νὰ γράψει πλαγιαστές γιάτες, τὸ πρόχυμ γίνεται δυσκαρέστο. Τὸ παιδί στενογωρίστει κι ὅταν σηκώνει το κεφάλι παίρνει μιὰ μεγάλη ἐναπνοή, σηκυχτί πώς δὲ μηχανισμὸς μέσα του πρὸν δὲ λειτουργεῖσθε ταχτικά. Κ' ἔπειτα είναι: καὶ τὸ ςλλο ζέτημα. Τὰ βιβλία, οἱ φημερίδες, ὅλα τὰ τυπωμένα είναι γραμένα μὲν ὄρθιο χαρακτῆρα. Γιατί λοιπὸν το τριήλι μὲ μῆς νὰ βρεθεῖ μπροστά σὲ μιὰ ἀλλαγή; Ο ὄρθιος χαρακτῆρας ἔχει ἀκούει κι ὅλλα πραγτικὰ γράψαντα. Πράσσεται γρήγορα, πιστεῖ λιγότερο τότο. Είναι καθηρὸς γιὰ τὰ ἐμπόρικὰ βιβλία, οἱ ἀριθμοὶ είναι χτυπητοί καὶ γίνονται λιγότερα λαθια. Π' αὐτὸν τὸ λόγο οἱ ἐμπόροι προτιμοῦν τ' ὄρθιο γράψιμο.

Τὸ νόστιμο εἶναι ποὺ ὁ πλαγικετός χαραχτήρας λέγεται στὴ Γαλλίᾳ Ἀγγλικός. Οἱ ἔγγλοι ὅμως ἡσαν οἱ πρῶτοι ποὺ κατέλαβον τὰ στρατῖα τους καὶ σὰν πρωτεῖοι ἀνθρώποις ποὺ εἶναι ἄλλαξαν ἀμέσως σύστημα.

λασσιά, πότε γιορμοθαλασσιά. Έκεινο τάπογυρα, ή θάλασσα, λίγο λίγο, έρχότανε πρὸς τὴν στράτη. Κάθησε ἡ Κατινούλα στὸ χαρτόλό τὸ πρόχωμα. Κοιτάζει ἀριστερὰ τῆς τάχρωτήρι· τῆς Κερμαρίας, ἀλλογα τὸν βρίζοντα που τὴν γραμμή του τὴν ἔκοψε νησάκι ἀπλόραχο καὶ σὰν κλεισμένα μεταξὺ τάχρωτήρι τῆς Κερμαρίας καὶ τάχρωτήρι, δεξιά, τοῦ Χαρονοκοφριοῦ, στὴ μεσην μέσην. Μπροστά της, ἔνα εἰδος βίχτιμο ποὺ τοπλασε ἡ φύση ἐπὸ χώματα κι ἀπὸ πέτρες καὶ ποὺ ἀπὸ τὸ πέρα τάχρονιαλι ὡς τὸν γκόρφο τὸ βαθιεινὸ τῆς Κερμαρίας, λυγισμένο σὲ θεόρατο βραχιόνι, ἀγκάλιαζε τὰ χυμένα μέσα τοῦ πελάζου τὰ νερά. "Εμοιαζε σωστή λεκάνη μὲ τὴν στράτη τὴν γυριστή καὶ τὸ βίχτιμο: ποὺ δὲν ξεδιάχρινες τὸ τέλιος του κ' ἔτοι δὲν ἐβλεπες τὴν μπασιά." Οταν ἀδειαζε ἡ λεκάνη, δηλαδὴ δταν ἡ θελασσα τραβιότανε, ἀδειο κ' ἔρημο ἔμυνησε τὸ μέρος, ἀπεκρηγόρητο καὶ σκοτεινό, μὲ τὸ σταχτί του τὸ χρώμα, μὲ τὶς λάσπες τοῦ πάτου, μὲ τὶς βρκροῦλες του τὶς γερμένες, μὲ τὸ σκοινιά τους που κρεμόντανε σ' ἔνα παλούκι πλαδαρά, μὲ τὰ ρύκια του ποὺ καὶ πού Τὰ φύκια τὰ γνώστες ἡ Κατινούλα. Φύκια μαζῶνε καὶ στὰ παιδιακήσι της τὰ χρόνια. Τὰ μαζῶνε στὸ βίχτιμο, μὲ τὸ κρύο, μὲ τὸ μπούζι, γιατὶ νὰ βγάλῃ φωμί. Καὶ τώρα! Τώρα σεργιάζεις μὲ τὸ κέφη της κι ὁ καλύς ὁ ὄθιμωπος, ὁ ἀφεντης, ὁ πατέρας, ὁ γιατρός, τριχάτα χρονῶ κοπέλλα ποὺ εἴτανε, τὴν νοιαζότανε σὰν παιδί του. 'Ασημοκοπούσε τὸ γιχλό, ρόδιζε τὸ νησάκι ἀπὸ τὶς ἀχτίδες ἐνάμεσα στοὺς ἐπικιούς τοὺς σπαρτούς δῶθε κείθε ποὺ βίχυνχε ἀπάνω του διαβατάρικα τὰ συννεφάκια τάχρυρα. 'Ρόδιζε ἡ ζωὴ στὰ σωθικά της, τὰ σύγνερα τῆς λύπης σκορπιζόντανε στοὺς ἀνέμους, κι ὑ κεχδιά της, σιγανά, λαμπτοκοποῦσε ἀπὸ βγωμοσύνη.

(ἀκολουθεῖ)

Τώρα που είδαμε τι γίνεται στὸν ὅσῳ κόσμῳ,
ἄς δοῦμε τέ γίνεται καὶ στὸν Ἑλλάδα. Τί μαθεῖ-
νουμε στὰ σκολεικά μας, πλαγιαστὸν ὡρθίο γράφιμο;
Γία νὰ βάλω καλλίτερα τὸ ζήτημα, καλλιγράφουμε
διόλου; Πολλοὶ θὰ γελάσουν καὶ θὰ ποὺν — «νατ ζή-
τημα νὰ συστίζεται κανεὶς, μούντζα νῆχε!» τὸ
ξέρω, οἱ φημερίδες μας που ἐπηρεαζούν κι: διδυγοῦν
τὴν κοινὴ γνώμην πολὺ σπάνια καταπιάνουνται πα-
δαγωγικὰ ζητήματα, τὸ γιατὶ δὲν τὸ ξέρω, οὔτε εἰ-
ναὶ καιρὸς νὰ τὸ ξετάσω. Τὸ ζήτημα τῆς καλλι-
γραφίας ὅμως εἶναι σοβαρὸ κ' ἔχει μεγάλη ἵππρος
στὴν ἀνάφτυξη τοῦ παιδιοῦ. Στὴν Ἑλλάδα η καλ-
λιγραφία είναι πχραπεταμένη μαθημα. Τ' ἀποτελέ-
σματα θὰ δοῦμε παρακάτω.

"Ενας ποὺ μένει στὸν τόπο καὶ δὲ βλέπει τὶ γίνεται παραδέξω, φυσικὸ εἶναι νὰ βρίσκει τὸ κάθε τὸ σωστὸ καὶ τελεστὸ. "Ετοι καὶ γιὰ τὸ γραφικὸ χαραχτήρα. Τὸ γράψιμο ὅλων μέσα στὸν τόπο εἶναι πανω κατω τὸ ίδιο. Τὰ ἴδια συλλειά, η ἴδια μέθοδο. Τὸ μάτι μας πιὰ συνήθισε καὶ διαβαλεῖ τὸ πιὸ στρεψόν γράψιμο. Τὸ ίδιο, ὅπως συνηθίσαμε νὰ ζεπενοῦμε καθε λογικὴ ἀσυνταξία κι ἀνευθογραφία τὰ τραννά κύττα χαρίσματα τῆς καθηρεύουσας μας. Ήτοι νὰ μάς ζήσει ! Τὸ ζήτημα λοιπὸν εἶναι πώς ἐν δὲν δεῖ κανεὶς τίποτα ξένο δὲν τοῦ εἶναι εἴκοσι νὰ συγχρίνει τὸ δικό του καὶ, στὴν ἀναγκή, νὰ τὸ διορθώσει. Τώρα οὐδὲν πώς φαίνεται αὐτὴ η Ἑλληνικὴ, νὰ τὸ ποῦμε ἔτοι, καλλιγραφία ξεῖ, ἥπο τὸν Ἑλλαίδα σὲ ἀνθρώπους ποὺ έχουν νταραβέσι καὶ μὲ ξένο κόσμο

Έδω είναι τὸ συρτάρι μου. Στιθαμένα μέσα είναι γράμματα ἀπό καθε γωνιά γῆς, μάλιστα περιστάτερα ἀπό τὴν Εγλάδα. Στὴν ζευγτειὰ κύτκ τὰ γράμματα γνωστῶν καὶ φίλων είναι πολύτιμη συντροφιά. Γλυκαίνουν τις κακές ώρες. Να ένα, δυό, πέντε, δέκα. εἴκοσι ἀπό τὴν Ἀθήνα, τὴν Πάτρα, τὴ Σύρα, τὴν Κεφαλλονία. "Ἄς χραδίσσω τοὺς φακέλλους δύπρός μου. Οἱ διεύθυνσες κακογράμμενες, γράμματα μικρούτσικα, γερτά.- Τὸ γραμματόσημο πότες ἀριστερά, πότες δεξιά, πότες ἀπὸ πίσω. "Υπερβολὴ δὲ λέγω. Γιὰ γραμματόσημα τώρα δὲ μιλάμε. Μᾶδε βαστῶ πρέπει νὰ σᾶς τὸ πῶ. Τὸ γραμματόσημο κολνιέται στὴ δεξιὰ πάνω γωνιά. Αὐτὸ εὔκολύνει τὸν ταχυδρόμο νὰ σταμπώνει τὰ γράμμα-

τα. Τό γράψιμο ἔπειτα τοῦ φακέλλου πρέπει νῦναι καθαρὸ καὶ νὲ διαβαζετα: εὖολα. Ό κακόμωρος δ ταχυδρόμος ποὺ χωρίζει τὰ γράμματα θὺ στρεβλώνται ἀλλοιώτικα πολὺ γλήγορα. Άς πάμε τώρα καὶ παραμέσα ἀπὸ τοὺς φακελλους. Άπὸ μακριά δ χαραχτήρας φαίνεται ἄπταλος, μουτζαλίξφικος, τὰ γράμματα, νὲ τὸ πῶ ἔτοι, εἰναι γραμένα μὲ φουτουνιασμένη καλλιγραφία. Βέδω πιὰ δὲν είναι: ζήτημα γερτοῦ ἢ ὅρθιου χαραχτήρα. Είναι ζήτημα ἀπλούστατα φιλοκαλίας. Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ γράμματα ποὺ είναι ὅμπρός μου ἀρχιενοῦν μὲ ὑποφερτὴ γερτὴ καλλιγραφία, ἔπειτα δέκας ἀπὸ λίγες ἔραδες δ χαραχτήρας γίνεται ἄταχτος καὶ τελειώνει ἀκόμα κειρότερα. Συλλογιστήκατε ποτὲ πῶς αὐτό μοιάζει σαν νὲ λέτε σ-σ φίλο σας ποὺ γράφετε «πάγει, σὲ βαρέθηκα, ξεφορτώσου με»;

Νά κ' ἔνα γράμμα μιᾶς Κυρίας. Οἱ γυναῖκες ἐ-
χουν περισσότερο καὶ πόλη, εἰναι καὶ φυσικὰ πιὸ φιλό-
καλες. Ἀς δοῦμε. Γράψαμο μικροσκοπικό. Τὰ ο γε-
γειτονένα ἀπὸ μελάνη, οἱ ἄραδες μισθίουν μιὰ γραμμὴ
που στολίζεται μὲ μικρούλι καὶ στρογγύλι κερά-
λια καὶ σιρές. Τὰ κεραλαῖα ἄγρια, δυὸ δὲ μοσ-
χουν. Ἡ κυρία αὐτὴ πρέπει νὰ εἴναι καὶ οίκονόμα.
Ἀρχίζει στὴν κορυφὴ τῆς σελίδας καὶ διατείνει
τις γραμμές στριμώνει τὰ γράμματα γιὰ νὰ μὴ χω-
ρίσει τὴ λέξη. Ετοι πάνω κάτω είναι γραμμένο κι
ένα δεύτερο καὶ τρίτο γράμμα κυρίας. Διαφορὰ δὲν

κκνει. Τὸ ἔδιο σύστημα ἡ ἴδια μέθοδος. Δὲ θέλει νὰ πῶ πως δὲν ἔχω ὄμ.πρός μου ἔμορφα καλλιγραφίες να Ἐλληνικὰ γράψωμενα. Καθόλου. Μ' αὐτῷ εἶναι λιγοστά κ' ἔρχονται ἢ ἐπὶ Ρωμαϊκὸς ἀναθεμάτους στὸ ἔξωτερικὸ ἥμερον, καὶ μάλιστα μερικές, που εἶχαν δασκάλους απότι: καὶ τὴν ἐπιτήρηση κατὰ μάννας.

Θέλετε τώρα για τὴν πῶ; εἶναι καὶ τα γράμματα τὰ ἔνα; Να πέντε, ἵνη Ἀγγλικα Ὁλα παθαρίς γυραχτήρας - νό ένα, μιάς Ἀγγλίδας. Χαρτί χωντρό άπλο. Γράψιμο σρθίσ, κανονικό, γυτυπτό. Ὁχι δασκαλική καλλιγραφία. Κάθε ξέλο. Γερίζει τὸ μάτι μουσικής. Σοῦ κανεὶς φραγιστηση νό τὸ δικθάζεις. Ούτε μιὰ μουτζαλίσσα - τί είπα: Ἀγγλίδα θά ἔστελνε ποτὲς γράμμα μουτζαλωμένο: Θά τὸ ζωτιγράφε δέκα φορές καλλιτερα. Θά μοῦ πήτε αὐτὶ τὰ θές ή Ἀγγλίδα είναι πιὸ φιλόλατη ἢ πό την Ἑλληνίδα. Ποιός τὸ λέγει αὐτὸς: τὴν Ρωμία τὸ βαζώ παραπκνω ἢ πό καθε ἀληγονικός καὶ στὰ κιστρα-ματα καὶ σὲ καθε τι. Τὸ ίδιο ει ἡ Ρωμίας ἔσω ἢ πό τὸν τόπο του περίφρομας, μετα κακομείρης. Τι φτιάξεις Η μέθοδο τὸ σύστημα. Τι καλλιγραφία γράβανους στὸ σκλειό: "Ἄσ τέ θεούς,

Θυμήσαις σταν τέρας το διάστημα του λόγου στην Αθήνα, είχαμε και δάσκαλο κακίληγραφιας. Τό μεν θηρικό γινότανε δινέ φορές τη βραδιά. Ό δασκαλός γρατζούντε μ' ἔνα τεμπεσίρι γέστες στον πίνακα κ' ἐμετές ἀντιγράφαμε σ' ἔνα ψακουοῦλκ τετραδίο τίς γέλατες και τ' ἀλφαβῆτης τως πίνακα. Τό θυμήσαις καλλικράτης. "Εσκυθα πάνω στό χαρτί, τό στορχη, μου ζεκουμπούστε δύνατά στό θρανίο. ή ἔνας ὄμος χαρτοῦ, τό κεφάλι νά σκέψει πάνω του. Βουτοῦσα τὴν πένα γερά στό μελάνη, ἔσφιγγα ἔπειτα μὲ δύναμη τὰ διαχτυλά μειναστὴν θήρεια τοῦ κοντυλιοῦ και θαρρῶ πώς ἔθηγαζχ και τὴ γλώσσα μου λιγκέι σῖσα, γιά νά δώσω πιστό δύναμη και χάρη στὶς περίφημες γυναῖτες! τὰ τρίχ μου δάχτυλα μαυτζουρώνουνταν πάντα και τὰ ἕπτριθα στό θρανίο γιά νά τὰ καθαρίσω. Ο δάσκαλος ἀφοῦ ἔγραψε τὶς γιότες γύριζε στὴν ταξηδιούσαντας τὰ χέρια του ἀπὸ φχαρίστηση βίβα.α πάντας σκάνε τὸ χρέος του.

Τὰ τετράδια μου τῆς καλλιγραφίας δὲν τὰ έχω φυλαχθεῖσα, ἔχω δέκα ποντά μου ἔνα τετράδιο «Καθαρὰ Ἑλληνοσύνη» καὶ ἔνα ἄλλο «Ἐκθεσεις Ἰδεῶν». Οἱ γιότες καὶ τ' ἀλφαριθματική πλαγιαστική δὲ μὲν θεο-θησαν τίποτα. Στὴν πρᾶξη τὰ ἔκανα θαλασσα. Ή ποιειλία βλέπετε διεκπερδάζει τὰ παιδικά. Καθε γράμμα ἔχει χωριστὴ διεύθυνση, οἱ ἀπόστασεις με-ταξὺ στις λίξεις ςταχτες, μουτζούρες καὶ σθητικα-τα μπόλικα. Τὸ ἴδιο χαλὶ οἱ «Ἐκθεσεις Ἰδεῶν», τὸ ἴδιο ἡ «Καθαρὴ Ἑλληνοσύνη». Νά που φάνεται κα-θαρὰ ἡ ὥραικ μίθιδο. Ό ένας δάσκαλος σοῦ μα-θαλνει καλλιγραφία. Ο ἄλλος που πρέπει ν' ἀπαι-τήσεις νὰ βάλεις σὲ χρήση τὸ καλλιγραφικό μαθημα δέχεται ἐνα σωστὸ δρυιθοσκάλισμα. Ή συνειδητη τοῦ δασκάλου, τοῦ σκολαρχη, τοῦ γυμνασιαρχη δὲ νοιώ-θει πώς τὸ πρῶτο πράκτια ποὺ χρειάζεται ἔνα παιδί εἶναι νὰ βάζει κάτω τὶς ιδίες του πραχτικά, νὰ δη-θογγαρέψει καὶ νὰ καλλιγράψει. Μιχ μουτζούλια στὸ τετράδιο τῆς καθαρῆς ἑλληνοσύνης ἔπειτε νὰ δίνεις κακὸ βεθμὸ καὶ στὸν καλλιτέρο μαθητὴ. Ετοι ἐν καὶ παιδὶ μαθαίνεις.

Μὲ τέτοια χάλια τὸ παιδί ρίχνεται στὴν κοινωνία.

"Οταν τέλειωσα τὸ σκολεῖο, τὸ Γυμνάσιο μὲ σὺν πάθειο, μ. ἔβαλαν σὲ μὰ Τράπεζα. Σὲ λίγες ωρές μοῦ ἔδωσαν νὰ γράψω ἕνα γράμμα. "Ἐβαλα ὅλα μου τὰ δυνατὰ νὰ τὸ καλλιγράψω καὶ ἀπὸ τὴ συγκίνηση τὰ δάχτυλά μου πιὰ βαστοῦσαν τὸ πεννάκι κι ὅτι